

κριτικὸν ὑπόμνημα ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν Εἰσαγωγὴν. Σήμερον, ὅτε οἱ νέοι μας φιλόλογοι κατ' ἐπίσημον ἀνακοίνωσιν τοῦ ἀρμοδίου ἐκπροσώπου τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου δὲν διδάσκονται ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ κείμενα, εἰ μὴ ἐπὶ ἓν μόνον ἐξάμηνον ἢ τὸ πολὺ δύο, δὲν γνωρίζω ποίαν γλῶσσαν ὑπομνήματος θὰ πρέπει νὰ ἔχουν αἱ ἐκδόσεις τῶν Ἑλληνικῶν ἐκδοτικῶν ἐπιχειρήσεων ἢ τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἐν τούτοις τὸ ὑπόμνημα ἀναπληροῦται μὲ τὸν πλουσιώτατον καὶ ἐπαρκῆ σχολιασμόν τοῦ κειμένου. Ἐδῶ δίδονται περιλήψεις κατὰ τμήματα καὶ ὑποδιαίρέσεις τοῦ λόγου. Γίνεται ἐπεξήγησις πάσης δυσκόλου ἢ εἰδικῆς ἐννοίας λέξεως καὶ περιπλόκων φράσεων, πραγματολογικῆ διασάφισις πάσης φύσεως ὄρων καὶ διερεύνησις τῶν κρατικῶν λειτουργιῶν. Ἐξομάλυνσις περιπλόκων γραμματικῶν ἢ συντακτικῶν φαινομένων. Διὰ τοὺς θεσμοὺς καὶ τὰς σχέσεις τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ βίου ἀναζητοῦνται πληροφορίες ἐκ πηγῶν ἄλλων ῥητόρων καὶ συγγραφέων. Δίδονται πολλαὶ προσωπογραφικαὶ πληροφορίες καὶ ἀποσαφηνίζονται οἱ νομικοὶ καὶ δικονομικοὶ ὅροι, ἐνῶ συγχρόνως παραπέμπονται οἱ ἀναγνώσται εἰς τὴν οἰκείαν βιβλιογραφίαν.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου παρατίθενται ἐν εἴδει παραρτήματος εἰδικότεραι πληροφορίες περὶ θεσμῶν τινῶν δικαστικῆς φύσεως κυρίως, βιβλιογραφία ἐκδόσεων, μονογραφιῶν, γενικῶν βοηθημάτων καὶ ἄρθρων σχετικῶν πρὸς τὸν λόγον καὶ ἐκτεταμένον εὔρετῆριον λημμάτων καὶ νομικῶν ἐννοιῶν. Διὰ τοῦ βιβλίου τούτου ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν προσφέρει εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κοινὸν μίαν ἐπιστημονικῶς καὶ μεθοδικῶς ἱκανοποιητικὴν ἐκδοσὶν ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ ἔργου.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

Historia Apolloni regis Tyri. Edidit Gareth Schmeling (Bibliotheca Scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana). Leipzig 1988. Σελ. xxxii+144.

Ἡ ἱστορία τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ βασιλέως τῆς Τύρου (= Ἱστορία), μολοντί ὑπῆρξεν ἔργον ἀγνώστου τινός (καὶ ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἰδιολέκτου) ἀσήμου συγγραφέως, ἐν τούτοις εἶχε μεγάλην ἀπήχησιν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους. Ἡ ἀπίστευτος καὶ συχνάκις ἄλογος ἐκείνη ἀγνότης τῶν «πρωταγωνιστῶν» τοῦ ἔργου (τοῦ Ἀπολλωνίου λ.χ., τῆς συζύγου του ἢ τῆς Ταρσίας) ἱκανοποιεῖ καὶ ηὐχαρίσκει τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ κατηγήσουν τοὺς πιστοὺς, χριστιανοὺς συγγραφεῖς, οἱ ὅποιοι μάλιστα τελευταῖοι ἤρχισαν, ὡς φαίνεται, νὰ προβαίνουν εἰς διορθώσεις τῆς Ἱστορίας καὶ νὰ προσθέτουν φράσεις ἐκ τῶν ἱερῶν κειμένων οὕτως, ὥστε τὸ μέγεθος τῆς φθορᾶς τοῦ παραληφθέντος κειμένου νὰ μὴ παρέχη ἐλπίδας ἐπαυφορᾶς του εἰς τὸ πρωτότυπον. Πάντα ταῦτα εἶχον ὡς ἐπακόλουθον νὰ προσελκύσῃ ἢ Ἱστορία τὸ ἐνδιαφέρον οὐχὶ μόνον τῶν παλαιότερων χριστιανῶν συγγραφέων ἀλλὰ καὶ νεωτέρων ποιητῶν καὶ ἱστορικῶν. Ἔτσι, καὶ ὁ Godefridus di Viterbo τὴν «ἐκόσμησε» διὰ λατινικῶν στίχων (κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα), ἵνα συμπεριλάβῃ ἐπιτομὴν τῆς εἰς τὸ Πάνθεον, καὶ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 153 κεφ. τῶν Gestorum Romanorum (τοῦ 14ου αἰῶνος) εἶναι ἐπιτομὴ τῆς Ἱστορίας, ἐνῶ ὑπάρχουν ὡσαύτως μία ἀγγλοσαξωνικὴ (τοῦ 10ου ἢ 11ου αἰῶνος) διασκευὴ τῆς Ἱστορίας καὶ μία ἰσπανικὴ τοιαύτη ἐπιγραφομένη (ἢ τελευταία) Libro de Apollonio (τοῦ 13ου αἰῶνος) τὴν ἰδίαν τέλος πηγὴν ἐμπνεύσεως ἐχρησιμοποίησαν: ὁ Henricus von der Neuenstadt (συνέγραψε γερμανιστὶ ἐπικὸν ποίημα 20.000

στίχων), ὁ Shakespeare (συνέγραψε τὸ 1609 θεατρικὸν ἔργον ἐπιγραφόμενον *Pericles Prince of Tyre*) καὶ ὁ T. S. Eliot (συνέγραψε τὸ 1930 τὴν «Μαρίνα»).

Σχετικῶς μὲ τὴν μορφικὴν σύστασιν τῆς Ἱστορίας καί, κυρίως, μὲ τὸν χρόνον συγγραφῆς τῆς ὑπάρχει ἀμφισβήτησις. Γνωμαὶ ἐγκρίτων ἐπιστημόνων συγκλίνουν εἰς τὸ ἐξῆς: Πρόκειται περὶ λατινικῆς διασκευῆς (*interpretatio*) πιθανοῦ πρωτοτύπου τινός, ἑλληνιστὶ καὶ περὶ τὸν 2ον ἴσως μ.Χ. αἰῶνα συγγραφέντος, μυθιστορήματος («λογοτεχνικοῦ ἀντιδανείου»);).

Σχετικῶς μὲ τὴν παράδοσιν τοῦ κειμένου ἔχομεν τὰ ἐξῆς: Ἡ ἀρχικὴ Ἱστορία (=HA) πρέπει νὰ ἐδημιουργήθη, ὡς πρὸς τὸν μῦθον, περὶ τὸν 3ον αἰῶνα καὶ νὰ συνεγράφη λατινιστὶ ἢ ὑπαρξίς ἀνισομερῶν τμημάτων εἰς τὴν διήγησιν, καθὼς καὶ ἡ ὑπαρξίς πλείστων ἑλληνικῶν λέξεων καὶ φράσεων, δημιουργοῦν τὴν σκέψιν ὅτι πρόκειται περὶ ἐπιτομῆς ἢ διασκευῆς πρωτοτύπου τινός ἀγνώστου εἰς ἡμᾶς.

Τὸν 5ον/6ον αἰῶνα ἡ Ἱστορία (R) ὑπέστη ἐν Ἰταλίᾳ ἀλλαγὰς ἐξ εὐσεβῶν Χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι παρενέβαλον εἰς αὐτὴν χωρία ἐξ ἱερῶν κειμένων. Αὕτη ἢ ἡλλαγμένη Ἱστορία εἶναι καὶ ἡ παλαιὰ μορφή τῆς πρώτης καὶ ἀμείνουσας «*redactionis*» (= ἐπαναγωγῆς/ἐπαναφορᾶς), τῆς RA. Μετ' ἕνια ἔτη ἐγράφη ἢ δευτέρα «*redactio*» (RB), ἢ ὅποια ἐπιχειρεῖ νὰ διορθώσῃ καὶ νὰ εὐπρεπίσῃ τὴν RA, ἐνῶ ἢ τρίτη «*redactio*», ἦτις καὶ ἐπιχειρεῖ νὰ συνενώσῃ τὰς RA καὶ RB, ἐγράφη ἀργότερον. Ἡ παροῦσα ἔκδοσις περιλαμβάνει καὶ τὰς τρεῖς «*redactiones*».

Περὶ τῶν κωδίκων ἐν γένει: Εἰς τὴν RA πᾶσαι αἱ γραφαὶ ἀντλοῦνται ἐκ τῶν πρωτευόντων κωδίκων A, P καὶ Va' ἐνῶ παρατίθενται καὶ γραφαὶ ἐκ τῶν δευτερευόντων κωδίκων F, G καὶ φ(RA). Εἰς τὴν RB πᾶσαι αἱ γραφαὶ ἀντλοῦνται ἐκ τῶν πρωτευόντων κωδίκων β καὶ β, ἐνῶ; παρατίθενται καὶ γραφαὶ ἐκ τῶν δευτερευόντων κωδίκων M καὶ π. Εἰς τὴν RC πᾶσαι αἱ γραφαὶ ἀντλοῦνται ἐκ τῶν πρωτευόντων κωδίκων ε, Va καὶ V, ἐνῶ παρατίθενται καὶ γραφαὶ ἐκ τῶν δευτερευόντων κωδίκων η, δ, ζ καὶ γ.

Περὶ τοῦ κριτικοῦ ὑπομνήματος: Ὁ Schmeling παραθέτει πλῆρες κριτικῶν ὑπόμνημα (ἦτοι, ἐπαναλαμβάνονται εἰς τοῦτο καὶ ἡ γραφὴ τοῦ κειμένου καὶ αἱ ἀπορριφθεῖσαι τοιαῦται), ἐνῶ ἀποφεύγει ὅ,τι καλοῦμεν «ἀρνητικὸν ὑπόμνημα». Ὅταν δίδεται μία γραφή, τότε πρόκειται περὶ ἀπορριφθείσης τοιαύτης.

Τέλος, μεταξὺ τοῦ κειμένου καὶ τοῦ κριτικοῦ ὑπομνήματος εἰς τὰς RA καὶ RB παρεμβάλλεται ἐνίοτε καὶ ἕτερον ὑπόμνημα παρέχον μαρτυρίας ἢ πανομοιότητους φράσεις ἐκ λογοτεχνικῶν ἢ ἱστορικῶν κειμένων.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ὀρθογραφίαν ἢ σύνταξιν τοῦ κειμένου ἀξιωματικῶς εἶναι τὰ ἐξῆς: Εἰς τὴν παροῦσαν ἔκδοσιν ἀκολουθοῦνται αἱ ὀρθογραφικαὶ προτιμήσεις κυρίως τῶν Ring, Riese καὶ Tsitsikli' ἦτοι, ἀπορρίπτων ὁ Schmeling τύπους τῆς μεσαιωνικῆς Λατινικῆς δέχεται τοὺς τύπους *ave* (καὶ οὐχὶ *habe*), *nobilia* (καὶ οὐχὶ *nubilia*), *litore* (καὶ οὐχὶ *lictore*) κ.τ.λ. Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν Schmeling, προέχει ἡ συνέπεια εἰς τὴν ὀρθογραφίαν, ὁ ἴδιος παρέρχεται θέματα ἀφορῶντα εἰς ἀπροσεξίας λ.χ. τοῦ γραφέως (ὅπως *accepta*, *oficiose* κ.ἄ.) ἢ εἰς τὰς ἀπαντωμένας ποικίλας εἰς τοὺς κώδικας γραφὰς τῶν κυρίων ὀνομάτων (ὅπως λ.χ. ἀντὶ *Hellenicus* ἔχομεν *Hellicanus* ἢ *Hellanicus* ἢ *Ellanicus* ἢ *Elanicus*). Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν σύνταξιν, χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ περίπτωσις τῆς συχνῆς μὲ τὰ ἴδια ρήματα συνάψεως τῆς *in* (I) μετ' αἰτιατικῆς εἰς τὴν RA καὶ (II) μετ' ἀφαιρετικῆς εἰς τὴν RB. Συχνάκις ἐπίσης δὲν τηροῦνται οἱ κανόνες ἀκολουθίας τῶν χρόνων, ἐνῶ οὐχὶ σπανίως συμβαίνει νὰ συγχέεται ὁ ἐνεστώς μὲ τὸν ἀόριστον/παρακείμενον ἢ νὰ ἀπαντᾶται εἴτε ἐνεστώς ἀντὶ μέλλοντος (ἀπλοῦ) εἴτε ὑπερσυντέλικος ἀντὶ ἀορίστου/ παρακειμένου ἢ παρατατικοῦ.

Γενικῶς, πάντως, ἡ πρὸ ἡμῶν ἔκδοσις τυγχάνει ἐπιτυχῆς. Ὁ Schmeling ἀπετύπωσεν εἰς τὴν παροῦσαν ἔκδοσιν τὴν ἀπαιτουμένην εἰς ἀναλόγους περιπτώ-

σεις ἐμβρίθειαν, ἀκρίβειαν, πληρότητα, καθὼς καὶ τὴν βασιανιστικὴν καὶ μετὰ δεούσης ἐπιμελείας ἐπιλογὴν τῶν γραφῶν. Προβαίνομεν νῦν εἰς τινὰς παρατηρήσεις. Σελ. 6 (RA, 8, 2): δεδομένης καὶ τῆς γραφῆς C εἰς τὴν σελ. 88 (RC, 8, 23) διατηροῦμεν ἐπιφυλάξεις ὡς πρὸς τὴν ἀποδοχὴν τῆς γραφῆς *centum* [μολονότι ὑπάρχει εἰς τὸν ἀμείνονα τῶν κωδίκων, τὸν A, καθὼς καὶ εἰς τὴν RB (σελ. 49, 8, 23/24)].— Σελ. 9 (RA, 12, 3): ἡ γραφὴ τοῦ Ring (*interim*) προτιμητέα τῆς τοιαύτης τοῦ Klebs (= ἀπαλοιφὴ τοῦ *iterum*), τὴν ὁποίαν τελευταίαν ἀποδέχεται καὶ ὁ Schmeling (ἐνῶ εἰς τὴν RC, 12, 20, σελ. 90 οὐδεὶς προτείνει προσθήκην τινά) ἢ συνοχὴ τοῦ κειμένου ἀπαιτεῖ ἴσως τὴν λειτουργίαν τοῦ *interim*.— Σελ. 13 (RA, 18, 28): ὅλως περιέργως υἰοθετεῖται ὑπὸ τοῦ Schmeling ἢ προτεινομένη ὑπὸ τοῦ Ring γραφὴ *quidquid*, μολονότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ *quicquid* εἶναι λειτουργικώτερα εἰς τὸν λατινικὸν λόγον παγχρονικῶς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπάρχει (I) εἰς τὸν ἀμείνονα τῶν κωδίκων, τὸν b, εἰς τὴν RB (σελ. 56, 18, 28) καὶ (II) εἰς τὴν RC (σελ. 96, 18, 6).— Σελ. 17 (RA, 24, 27): ἡ χρῆσις καὶ λειτουργία τοῦ *en* εἰς τὸν λατινικὸν λόγον εἶναι ἐπιφωνηματικὴ ἔαν δὲν ὠβέλιζε τοῦτο ὁ Schmeling (πβ. σελ. 60, RB, 24, 5/6 καὶ σελ. 100, RC, 24, 12/13), ὀρθότερον θὰ ἦτο νὰ δεχθῆ τὴν γνώμην τοῦ Reise (*ei*) καὶ οὐχὶ βεβαίως τὴν γραφὴν *en* (:P).— Σελ. 18 (RA, 25, 1): προτιμητέα ἢ γνώμη τοῦ Riese (*gavisus*), ἐφ' ὅσον καὶ γραμματικῶς καὶ συντακτικῶς ὑφίσταται ἐνταῦθα ἀοριστικὴ λειτουργία (*gavisus... est*) [πβ. καί: *exhilaratus est*] ἢ γραφὴ *gaudens* (:P) δὲν ἰκανοποιεῖ.— Σελ. 25 (RA, 32, 1): οἱ Ring καὶ Raith προτείνουν *qui*, ἐνῶ εἰς τὸν P ὑπάρχει ἢ ὀρθότερα συντακτικῶς γραφὴ *quem* φρονοῦμεν ὅτι ἢ γνώμη τῶν Ring/Raith (μολονότι *qui* ἀπαντᾶται καὶ εἰς τὸν Va τῆς RC, 32, 7 σελ. 110) εἶναι δυσερμηνευτος συντακτικῶς.— Σελ. 34 (RA, 42, 9): φρονοῦμεν ὅτι πρέπει νὰ προκριθῆ ἢ γνώμη τοῦ Riese (*patria tua*) ὡς ἀρμόζουσα εἰς τὴν δομὴν τοῦ λατινικοῦ λόγου παγχρονικῶς [πβ. ἄλλωστε τὴν αὐτὴν γραφὴν καί: (I) εἰς τὴν σελ. 74, RB, 42, 21 καὶ (II) εἰς τὴν σελ. 123, RC, 42, 8].— Σελ. 49 (RB, 8, 24): ὁ Schmeling ἀποδέχεται τὴν εἰς τοὺς β καὶ M ὑπάρχουσαν γραφὴν *dari* ἴσως θὰ ἔπρεπε νὰ ληφθῆ σοβαρώτερον ὑπ' ὄψιν ἢ εἰς τὸν π ὑπάρχουσα γραφὴ *ei dari*, ἐφ' ὅσον ἢ σαφῆς ὑπαρξίς τῆς δοτικῆς δὲν ἐπιτρέπει τυχὸν νοηματικὰς παρερμηνείας.— Σελ. 102 (RC, 26, 1): ὁ Schmeling ἐπεριδόμενος εἰς τὸν ἀμείνονα, βεβαίως, τῶν σχετιζομένων μὲ τὴν RC κωδίκων, τὸν ε, προκρίνει τὴν γραφὴν *quod* (μολονότι καὶ οἱ δύο ἄλλοι πρωτεύοντες κώδικες, ὁ Va καὶ ὁ V, ἔχουν *quid*) τοῦτο προφανῶς τὸν ὠδήγησε, ὥστε νὰ διορθώσῃ τὴν γραφὴν *quid* τῶν κωδίκων (I) P καὶ F (τῆς RA, 26, 15, σελ. 19) καὶ (II) b, β, M καὶ π (τῆς RB, 26, 13, σελ. 61). εἰς *quod*. Φρονοῦμεν ὅτι ἡ γραφὴ *quid* εἶναι ἢ ὀρθή, ἐφ' ὅσον ἢ *quod* ἐπιτελεῖ ἐπιθετικὴν καὶ μόνον λειτουργίαν ἐν τῷ λόγῳ [ἐνῶ ἐν προκειμένῳ, καὶ μάλιστα καὶ εἰς τὰς τρεῖς «*redactiones*», τὸ *quid* λειτουργεῖ ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (= ἀντικείμενον) τοῦ *desiderat*].— Σελ. 135 (RC, 50, 1): [πβ. (I) εἰς τὴν σελ. 42, RA, 50, 23 τὴν γραφὴν *dominum* (καθὼς ἐπίσης τὴν αὐτὴν γραφὴν εἰς τὴν σελ. 24, RA, 32, 3), (II) εἰς τὴν σελ. 81, RB, 50, 29 τὴν γραφὴν *deum* (καθὼς ἐπίσης τὴν αὐτὴν γραφὴν εἰς τὴν σελ. 65, RB, 32, 25) καὶ (III) εἰς τὴν σελ. 108, RC, 32, 17 τὴν γραφὴν *deum*]. Ἐν προκειμένῳ ὁ κώδιξ ε, καθὼς καὶ ὁ V, ἔχουν *deum*, ἐνῶ ὁ Va *dominum* ἐπαινοῦμεν τὴν ἀποδοχὴν τοῦ *deum* ἐκ μέρους τοῦ Schmeling, ἐνῶ παραλλήλως φρονοῦμεν ὅτι πρέπει νὰ διορθωθῆ ἢ γραφὴ *dominum* τῶν ὑπ' ἀριθμ. 32 καὶ 50 κεφ. εἰς τὴν RA (ἐφ' ὅσον, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, πρόκειται περὶ διορθωτικῆς ἐπεμβάσεως Χριστιανοῦ τινος κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους ἦτοι, τὸ θεωρηθῆν «ἐθνικὸν» *deum* ἀντεκατεστάθη διὰ τοῦ χριστιανικωτέρου *dominum*).

Ἐν κατακλείδι ὑποχρεοῦμεθα νὰ ἐπαινώσωμεν καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιτυχῆ προσφορὰν τοῦ οἴκου Teubner, εἰδικώτερον δὲ τὸν G. Schmeling, ὅστις διὰ τοῦ

ἀναλυτικωτάτου προλόγου του (I) με τὴν διεξοδικὴν ἀναφορὰν εἰς τὴν παράδοσιν καὶ τὰς προηγουμένας ἐκδόσεις τοῦ κειμένου, (II) με τοὺς πλήρεις πίνακας τῶν κωδικῶν καὶ τῶν συντομογραφιῶν, (III) με τὴν ἐκτεταμένην βιβλιογραφίαν καὶ τὸ stemma, καλύπτει πάντα τὰ κενὰ καὶ λύει πάσας τὰς τυχόν ἀπορίας.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΝΙΚ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

Pindari carmina cum fragmentis. Pars II. Fragmenta. Indices. Editit H e r v i c u s M a e h l e r. Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana. Leipzig 1989. Σελ. viii+224.

Scholia metrica vetera in Pindari carmina. Editit A n d r e a T e s s i e r. Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana. Leipzig 1989. Σελ. xxiv+43.

Χαιρετίζομεν εὐφροσύνως τὴν ἐμφάνισιν τῶν δύο τούτων ἀρίστων ἐκδόσεων εἰς τὴν σειρὰν τῆς Βιβλιοθήκης Teubner. Διὰ τοῦ πρώτου τόμου ὁ Καθηγητὴς H. Maehler ἐκδίδει τὰ πινδαρικὰ ἀποσπάσματα τῶν Ἴσθμίων, ὕμνων, παιάνων, διθυράμβων, προσοδίων, παρθενείων, κειριασμένων τῶν παρθενείων, ὑπορχημάτων, ἐγκωμίων, θρήνων, ἀδήλων εἰδῶν καὶ ἀμφιβαλλομένων. Συγκρινομένη ἢ πρὸ ἡμῶν ἐκδοσις πρὸς τὴν παλαιότεραν τοῦ αὐτοῦ ἐκδότου (*Pindari carmina cum fragmentis. Pars II. Fragmenta. Indices.* Post Brunonem Snell edidit Hervicus Maehler. Leipzig 1975) εὐρίσκεται πλουσιωτέρα ὄχι μόνον κατὰ τὰς μαρτυρίας (testimonia) τοῦ κριτικοῦ ὑπομνήματος (πολλάκις αἱ μαρτυρίαι δὲν περιορίζονται εἰς ἀπλᾶς βιβλιογραφικὰς ἐνδείξεις, ὅπως εἰς τὴν παλαιότεραν ἐκδοσιν, ἀλλὰ παρατίθενται ἐκτενῶς, ἐφόσον κρίνονται ἀναγκαῖαι διὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ κειμένου ἢ τὴν διασάφησίν του) ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ἀρχαῖον κείμενον (ἐνίοτε, ὅπως εἰς τὸν 1γ' παιᾶνα, τὸ κείμενον ἐπαυξάνεται λόγῳ νεωτέρων παπυρικῶν εὐρημάτων). Ἡ ὅλη ἐκδοσις συμπληροῦται ὑπὸ μετρικῶν ἀναλύσεων καὶ δύο πινάκων (τῶν κυρίων ὀνομάτων καὶ τῶν πηγῶν) εἰς ὅλα τὰ σωζόμενα ἔργα τοῦ Πινδάρου.

Διὰ τοῦ δευτέρου τόμου ὁ Καθηγητὴς Andrea Tessier ἐκδίδει τὰ ἀρχαῖα σχόλια εἰς τοὺς Ἐπινίκους τοῦ Πινδάρου. Προτάσσεται μακρὰ Εἰσαγωγή, ὅπου ἐξετάζεται ἡ χειρόγραφος καὶ ἐντυπος παράδοσις τῶν σχολίων καὶ παρατίθεται ἡ οἰκεία βιβλιογραφία. Ὁ τόμος κατακλείεται ὑπὸ πινάκων τῶν μετρικῶν ὄρων καὶ τῶν μνημονευομένων μεταξὺ τῶν σχολίων ἀρχαίων συγγραφέων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Michael Psellus, Theologica Vol. I, editit P. G a u t i e r, Teubner, Leipzig 1989, σελ. XIX+499.

Ὁ ἐπὶ εἰκοσαετιᾶν ἀσχοληθεὶς μετὸν Μιχσήλ Ψελλὸν ἐκδότης P. Gautier ἀποθανὼν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκδώσῃ τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀντιγραφέντα ἐκ τοῦ κώδικος P καὶ παραβληθέντα πρὸς τὸν κώδικα L φιλοσοφικὰ πονήματα τοῦ σοφοῦ φιλοσόφου τοῦ μεσαιωνικοῦ Βυζαντίου. Ταῦτα ἐκδίδει νῦν ὁ δεδοκιμασμένος καθηγητὴς L. G. Westerink, ἀποσιωπῶν τὸ ὄνομα του εἰς τὴν προμετωπίδα τοῦ βιβλίου διὰ νὰ τιμῆσῃ τὸν καταρξάμενον τοῦ ἔργου Gautier, ὡς ἐπίσης εἶχεν